

16.07.2026

לכבוד

ח"כ בנימין נתניהו, ראש ממשלת ישראל

ח"כ איתמר בן גביר, השר לביטחון לאומי

גב' עידית סילמן, השרה להגנת הסביבה

הנדון: התרעה מפני אסון! קריאה לפעולות דחופות למניעה, היערכות וטיפול בשריפות בשטחים

הפתוחים

שלום רב,

בעטיו של הקיץ וברקע תמונת המצב הנגלית בפנינו, אנו ארגוני הסביבה, בריאות הציבור ובעלי החיים החתומים מטה פונים אליכם בדרישה לפעול בדחיפות למניעה ולהתמודדות עם שריפות בשטחים פתוחים (יערות, חורשים, שטחים חקלאיים ושמורות טבע). ישראל נמצאת בעיצומו של עידן חדש של סיכון אקלימי וביטחוני, המחייב שינוי עומק בתפיסת ההיערכות והתגובה.

בשנים האחרונות אנו עדים לזינוק בתדירות ובעוצמת אירועי הקיצון. עומסי חום חריגים, יובש ממושך ורוחות עזות הופכים את השריפות לאיום מתמשך בעצימות מתגברת. בגלי השריפות שהתחוללו בעקבות המלחמה בצפון לבדו, עלו באש כ-138.6 מיליון מ"ר, בעיקרם חורש טבעי ושטחי טבע, שטח הגדול פי 2.5 מהעיר תל אביב.

לשריפות אלו משמעות הרסנית ומיידית: הן מסכנות חיי אדם, פוגעות בבריאות הפיסית והנפשית, פוגעות ביישובים ובתשתיות, משביתות צירי תחבורה, מחסלות בתי גידול ושטחי טבע שוקקי חיים, וגורמות לנזק כלכלי אדיר לחקלאות ולרשויות המקומיות. בנוסף, הן פולטות כמויות פחמן עצומות המאיצות את משבר האקלים.

השריפות בצפון ובהרי ירושלים חשפו קושי ממשי להשתלט על חזיתות אש נרחבות, כפי שציין נציב כב"ה בעצמו בשנת 2022: "איננו יודעים להתמודד עם שריפות גדולות". לצד זאת, אנו מזהים דעיכה מדאיגה בקשב השלטוני: בעוד שבעקבות אסון הכרמל התקיימו בכנסת 10 דיונים שהובילו לרפורמות מהירות, הרי ששנה לאחר השריפות שאירעו ביום הזיכרון ומספר שבועות לפניו (אפריל 2025), אירוע שבמעט הסתיים באסון המוני בכביש 1, התקיים דיון פרלמנטרי אחד בלבד.

אפיון הפערים המרכזיים

אנו מעריכים את מאמצי מערך הכבאות בשנים האחרונות שכללו שדרוג אמצעים ויכולות אוויריות. עם זאת, המציאות בשטח מוכיחה שנדרש שינוי מבני עמוק בשל שלושה פערים קריטיים:

1. **מחסור תקציבי וכרוני בבניין הכוח הכללי:** לפי נתוני הנציבות (סוף 2025), חסרים למערך 977 לוחמי אש, 163 רכבי כיבוי ו-32 תחנות. בשל כך, המערך אינו ערוך כיום אפילו לתרחיש הייחוס משנת 2018 (שלוש שריפות ענק במקביל).
2. **היעדר הגדרה ותקצוב ייעודי לשטחים פתוחים:** שריפות שטח אינן וריאציה של שריפה עירונית. הן דורשות מיומנות נפרדת לחלוטין: חיזוי התנהגות אש, תמרון מהיר בשטח קשה ללא רכב כבד, ציוד וכלי רכב שונים, יצירת קווי עצירה וסינרגיה בין כוחות קרקע, אוויר ומודיעין. כיום, תחום זה אינו מתקצב ומאופיין באופן נפרד בתוך המערך הכללי.
3. **היעדר מערך מודיעין, מחקר, מידע ומניעה:** חוסר בכלים טכנולוגיים לחיזוי, ניטור סיכונים ודליקות מוקדם באמצעים טכנולוגיים לצד התאמתם לטיפול בדליקות בראשיתן ועבודה רציפה של ניהול השטח לאורך כל השנה.

לאור זאת, בראש ובראשונה אנו קוראים להקמת מערך ייעודי ארצי לטיפול בשריפות שטחים פתוחים ובמניעתן, שיפעל כחלק אינטגרלי ממערך הכבאות אך יתמחה בתחום זה באופן בלעדי.

דרישותינו לפעולה

חלק ראשון: צעדים מבצעיים דחופים ומענה תקציבי מיידי

כדי לתת מענה מיידי עוד בקיץ הנוכחי ולמנוע את האסון הבא, אנו דורשים להקצות **תקציב ממוקד של כ-160 מיליון ש"ח** המיועד כולו לבניין הכוח הייעודי לשטחים פתוחים:

1. **הקמת יחידות מבצעיות ייעודיות (130 מיליון ש"ח):** הקמת כוחות אזוריים קבועים המיומנים בלחימת אש ביער, חורש ושטח חקלאי. הצוותים יצוידו באמצעים ייעודיים קלים וניידים (רכבים קלים, ציוד הנדסי, אמצעי מים ניידים ורחפנים תרמיים) ויעברו מסלול הכשרה ממוקד.
2. **הקמת מערך מודיעין, חיזוי והתרעה (30 מיליון ש"ח):** שילוב בזמן אמת של נתוני מטאורולוגיה, לחות, עומס דלק צמחי ותצלומי רחפן ולוויין לצורך ניהול סיכונים מוקדם ואיתור דליקות בראשיתן. הפעלת אפליקציה ייעודית בה ניתנת תמונת מצב אשר מתעדכנת לכלל הגורמים: מפת התקדמות השריפה, כמות הכוחות בשטח (כבאים, כבאיות, מטוסים), דיווח על זמני קבלת מידע ראשוני אודות שריפה, מענה הכבאות ותחילת פעולה בשטח. כמקובל במדינות אחרות המתמודדות עם אתגרי שריפות דומים כמו פורטוגל (אתר ייעודי פורטוגזי Phogos.pt).

מדובר בהשקעה זניחה: נזקי השריפות בשטחים פתוחים נאמדים בלמעלה מ-3.5 מיליארד ש"ח בשנה. השקעה במניעה ובמענה ממוקד היא החלופה הכלכלית והביטחונית האחראית ביותר.

חלק שני: תוכנית אסטרטגית מקיפה וארוכת טווח

בשלב השני, ומתוך הבנה שהכיבוי לבדו אינו מספיק, אנו דורשים לקדם מהלכי עומק מערכתיים:

1. **גיבוש תוכנית לאומית רב־שנתית מתוקצבת לטיפול בשריפות בשטחים פתוחים ובמניעתן:**
מיפוי אזורים בסיכון, השקעה במחקר, פיתוח וחדשנות, הקמת מערך לנתונים ולסטטיסטיקה בתחום השריפות, הגברת ההיערכות של הציבור הרחבת השימוש באמצעים טכנולוגיים למניעת שריפות, הקמת מערך מתנדבים לסיוע במניעת שריפות, תכנון צומח מותאם לצמצום שריפות, הכנת תכנית שיקום לאזורים שנפגעו, הטמעת סטנדרטים של תכנון יצירת אזורי חיץ דחופים סביב יישובים (כפי שהוכח בכישלון ההגנה על מושב מסילת ציון), תחזוקת דרכי אש וניהול צומח מותאם אקלים.
2. **שיתוף פעולה מוסדי קבוע:** הגדרת מנגנון עבודה סדור, מנוהל ואפקטיבי בין כב"ה, רט"ג, קק"ל, משטרת ישראל, משרד החקלאות, הרשויות המקומיות. לצד זאת, לעדכן ולשתף באופן סדור ומוגדר גם את ארגוני החברה האזרחית, שיכולים ומעוניינים לתרום תרומה ייחודית לטיפול בנושא.
3. **תקצוב הולם לכלל מערך הכבאות:** סגירת פערי כוח האדם הכלליים בבניין הכוח (977 לוחמי האש החסרים) כדי לעמוד בתרחישי הייחוס הלאומיים של מדינת ישראל.
4. **מתן אחריות ותקציבים לרשויות המקומיות, עם תקציב צבוע:** להכין תוכנית הגנה רשותית, להקצות מימון ייעודי לרשויות בסיכון ולפקח על איכות הביצוע של הרשויות המקומיות.

סיכום

משבר השריפות בישראל אינו גזירת גורל אלא אתגר אסטרטגי שהוא חלק אינהרנטי מהביטחון הלאומי של מדינת ישראל. במציאות של שינויי אקלים, השטחים הפתוחים בהם מתקיימות מגוון צורות חיים, הם תשתית לאומית חיונית לבריאות, למים, לחוסן הציבור וגם עומדים כערך בלתי תלוי, בפני עצמו.

אנו קוראים לכם להוביל בהקדם את גיבוש האסטרטגיה התקציבית והמבצעית לשטחים הפתוחים, בטרם נשלם מחיר כבד נוסף בחיי אדם, בפגיעה בטבע, בבעלי החיים ובמשאבי המדינה.

בברכה,

ערן בן-ימיני, מנכ"ל חיים וסביבה
אודי אבני, מנהל שותף גרינפיס ישראל
מאיה יעקבס, מנכ"לית Climate Net
פרופ' חגי לוין, יו"ר רופאי בריאות הציבור
יובל מרטין פדיה, מנכ"ל מצילים את הרי ירושלים
יוני ספיר, מנכ"ל שומרי הבית
יובל חירוני, מנהל המטה לקידום טבעונות בצה"ל
נעמי צור, יו"ר הקרן לירושלים ירוקה
ירון לפידות, מנכ"ל חופש לבעלי חיים
פרופ' נדב דוידוביץ', יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור
אביהוא שרווד, מנכ"ל למען חיות הבר

אלה אבין, מזכ"ל נח
ריקי בצרי, מייסדת ויו"ר S.O.S חיות
ד"ר תמר פרידמן, מנכ"לית ומייסדת מקלט הקופים
מורן ברגר, מנכ"לית רחובות של עצים
שחר דיין, מנכ"ל אנימלס
יעל ארקין, מנכ"לית תנו לחיות לחיות
אלעד הוכמן, מנכ"ל מגמה ירוקה
מור גלבוע, מנכ"ל צלול
עדיה רומנו ומיטל בין ארי, מייסדות ומנכ"ליות שותפות בחוות החופש
תום קורדובה ואור חזקהיו, מייסדי ומנהלים שותפים בחוות טבע הקשר
קרן אור סלומון, מייסדת ומנהלת חוות קרן אור
שרון כהן, מייסדת ומנהלת חוות להתחיל מחדש

העתקים:

רב טפסר אייל כספי, נציב כבאות והצלה
גב' רעיה שורקי, מנכ"לית רשות הטבע והגנים
מר אייל אוסטרינסקי, יו"ר הקרן הקיימת לישראל
רב ניצב דני לוי, המפקח הכללי של משטרת ישראל
ח"כ יצחק קרויזר, יו"ר ועדת פנים וסביבה
ח"כ צביקה פוגל, יו"ר הוועדה לביטחון לאומי
מר חיים ביבס, יו"ר מרכז השלטון המקומי
מר שי חג'ג', יו"ר מרכז השלטון האזורי